

Anton Constandse

Anton Levien Constandse (Brouwershaven, 13 september 1899 – Den Haag, 23 maart 1985) was een Nederlandse schrijver, journalist, anarchist, atheïst en vrijdenker.

Portret Anton Constandse

Biografie

Geboren 13 september 1899 te Brouwershaven. Overleden 24 maart 1985 te 's Gravenhage. Vrijdenker, humanist en anarchist. Anton Constandse was een productief publicist en spreker, o.a. over moderne geschiedenis, politiek, literatuur, filosofie, wetenschap en cultuur, en seksualiteit.

Voor de oorlog schreef hij o.a. voor [Alarm](#) (anarchistische tijdschrift), *De Vrijdenker* en *De Vrije Arbeider*. Hij gold in die tijd als notoir anarchist. In 1927 en 1934 werd hij wegens opruiing in gearresteerd en in 1932 nam de overheid zijn publicatie *Nederland, God en Oranje* in beslag. Constandse noemde zich vanaf 1917 'sociaal-anarchist'. Constandse maakte een ontwikkeling door van een linkse pacifistische anarchist tot een meer 'zakelijke' vrijdenker, die onder druk van het opkomen van het fascisme en zijn ervaringen in de [Spaanse Burgeroorlog en Revolutie](#) waarvoor hij in 1936 voor het blad *De Dageraad* verslag uitbracht, het anarchisme en het pacifisme liet varen. Zijn nieuwe bevindingen kregen hun weerslag in zijn in 1938 uitgebrachte boekwerk *Grondslagen van het anarchisme*.

Bijna de hele oorlog (oktober 1940 tot september 1944) was Constandse geïnterneerd, o.a. in Buchenwald en St. Michielsgestel. Mede door de contacten die hij daar opdeed, kon hij na de oorlog hoofdredacteur buitenland worden bij de liberale krant het *Algemeen Handelsblad* (1946-1964). Daarnaast schreef hij o.a. voor *De Vrijdenker* en *Verstandig Ouderschap* (NVSH).

Na zijn pensioen publiceerde hij vooral in *De Gids*, *Vrij Nederland*, *De Nieuwe Linie* en [De AS](#), en sprak hij wekelijks een commentaar uit voor de VPRO. In de jaren '60 ontdekte de protestgeneratie hem als inspirator.

Constandse was lid van het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond gedurende de jaren 1957-1961. Van 1954 tot 1964 was Constandse vaste medewerker van het humanistisch wetenschappelijk tijdschrift *Rekenschap*, en van 1968 tot 1970 was hij hoofdredacteur van het blad

Mens en Wereld.

In 1973 ontving hij de Dr. J.P. van Praag-prijs omdat hij “tallozen bewust maakte van de waarden van het vrije denken en het humanisme.”

Teksten

- [God is het kwaad](#), 1924
- [Verloren illusies en blijvende idealen](#), 1934
- [Multatuli en het seksuele vraagstuk](#), 1935
- [Syndicalisme en bedrijf](#), 1938
- [Anarchisme van de daad](#), 1969 (boek)
- [De Russische Revolutie en het Anarcho-syndicalisme](#), 1976

Vertalingen

- [Het recht op luiheid](#)

Bronnen

- Humanistisch Historisch Centrum, <http://www.uvh.nl>

From:

<https://anarchisme.nl/> - **Anarchisme.nl**

Permanent link:

https://anarchisme.nl/namespace/anton_constandse?rev=1582749873

Last update: **26/02/20 20:44**